

ORZECZENIE

Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej, ustalające warunki pracy i płacy straży leśnej na rok służbowy 1934/35 na obszarze województw warszawskiego, lubelskiego, kieleckiego, łódzkiego i białostockiego.

Na podstawie ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. w przedmiocie uprawnień Ministra Pracy i Opieki Społecznej do powoływania Nadzwyczajnych Komisji Rozjemczych do załatwiania zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 686) oraz rozporządzenia Ministra Opieki Społecznej z dnia 14 września 1934 r. („Monitor Polski” Nr. 216 z dnia 20 września 1934 r., poz. 283).

Nadzwyczajna Komisja Rozjemcza w składzie: Przewodniczącego Wacława Preniera, Naczelnika Wydziału w Ministerstwie Opieki Społecznej, jako przedstawiciela Ministerstwa Opieki Społecznej,

Czesława Kozłowskiego, z Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, jako przedstawiciela Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych, i Czesława Muraszki, Sędziego Sądu Apelacyjnego w Warszawie, jako przedstawiciela Ministerstwa Sprawiedliwości, —

na posiedzeniach w dniu 24 i 25 września 1934 r. w Warszawie, —
po wysłuchaniu przedstawicieli pracodawców i pracowników leśnych

orzeka:

I. Zasady ogólne.

Art. 1.

Orzeczenie niniejsze dotyczy z jednej strony wszystkich pracodawców leśnych z wyjątkiem lasów państwowych, posiadających obszar leśny nie mniej, niż 150 ha, z drugiej zaś strony — stałych fizycznych pracowników leśnych zatrudnionych jako straż leśna (gajowych, borowych, szlakowych i t. p.).

U w a g a I. Warunki wynagrodzenia stałych pracowników zatrudnionych na roli przy gospodarstwach leśnych nie mogą być mniejsze od wynagrodzenia ustalonego dla odpowiedniej kategorii robotników rolnych według umowy zbiorowej, względnie orzeczenia Nadzwyczajnej Komisji Rozjemczej.

U w a g a II. Inwalidzi, którzy otrzymali odszkodowanie lub pobierający rentę, mogą podlegać umowie indywidualnej.

Art. 2.

Orzeczenie niniejsze obowiązuje od dnia 1 października 1934 r. do dnia 30 września 1935 r.

Art. 3.

Rok służbowy pracowników, objętych niniejszym orzeczeniem, zaczyna się 1 października, a kończy się 30 września roku następnego, przy czym obie strony obowiązują co najmniej trzymiesięczny termin wypowiedzenia indywidualnych umów pracy.

Niewypowiedzenie we właściwym terminie (najpóźniej do dnia 1 lipca włącznie) umowy pracy przedłuża ją nadal.

Uchylenie się od przyjęcia wypowiedzenia umowy tejże nie przedłuża.

Art. 4.

Zatargi wynikłe na tle umowy o pracę pomiędzy pracodawcami a pracownikami oraz rozwiązanie stosunku służbowego w ciągu roku regulują Komisje Rozjemcze, bądź sądy państwowe — według kompetencji.

Do czasu uzyskania właściwego orzeczenia lub wyroku nie wolno: a) pracodawcom wstrzymywać świadczeń, b) pracownikom przerywać pracy.

U w a g a: W wypadkach wyjątkowo ciężkiego przewinienia, pracodawca może wstrzymać przed orzeczeniem lub wyrokiem świadczenia, w razie jednak wygrania sporu przez pracownika pracodawca winien wydać zaległe świadczenia z dodatkami miesięcznym 2% od wstrzymanej należności.

Art. 5.

Orzeczenie niniejsze stanowi dla województw warszawskiego, lubelskiego, kieleckiego, łódzkiego i białostockiego w myśl ustawy z dnia 18 lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 71, poz. 686) podstawę przy zawieraniu umów indywidualnych. Indywidualne umowy pracy, zawierające warunki dla pracowników mniej korzystne, niż warunki orzeczenia niniejszego, są nieważne i ulegają zastąpieniu przez warunki niniejsze.

Art. 6.

Pracownik otrzymuje od pracodawcy książeczkę obrachunkową, zawierającą kontrolę wydawanych świadczeń i spis powierzzonego mu inwentarza. Książeczka ta winna być podpisana przez pracodawcę lub jego zastępcę oraz pracownika. Poza tem pracodawca wydaje bezpłatnie pracownikom straży leśnej jeden egzemplarz niniejszego orzeczenia na ręce wybranego przez nich przedstawiciela.

U w a g a: Książeczki obrachunkowe, złożone u pracodawcy, nie powinny być dłużej przechowywane, niż 10 dni

II. Stosunek wzajemny.

Art. 7.

Pracodawców oraz ich zastępców obowiązuje grzeczne traktowanie pracownika i ścisłe przestrzeganie warunków umowy, a zwłaszcza regularne wypłacanie świadczeń i płac, przewidzianych umową.

Pracowników obowiązuje grzeczność wobec pracodawców i ich zastępców, ścisłe przestrzeganie zawartych umów, pilne i sumienne spełnianie obowiązków, a w pierwszym rzędzie wykrywanie kradzieży i meldowanie o nich swej zwierzchności, dążność do jaknajwiększej wydajności pracy i stosowanie się do wszystkich zarządzeń pracodawcy lub jego zastępcy, odoszczających się do wykonywania obowiązków służbowych oraz przestrzeganie wszystkich przepisów porządkowych w obchodzie leśnym ich pieczy powierzonym.

Art. 8.

Pracownicy objęci niniejszym orzeczeniem nie mogą być używani przez pracodawców i ich zastępców, czy też przełożonych do posług osobistych, bądź też pracy, nie mającej związku z ich obowiązkami zawodowymi, z wyjątkiem specjalnych okoliczności.

Pracownicy straży leśnej zajęci przy urzędowaniu polowania otrzymują dodatkowe wynagrodzenie.

III. Warunki wynagrodzenia.

Art. 9.

Pracownik straży leśnej otrzymuje wynagrodzenie gotówkowe oraz w naturze, które może być wydawane bądź w postaci roli i łąki, bądź w odpowiedniej ilości ziarna, a to zależnie od indywidualnej umowy. Deputat gruntowy, wydawany zamiast ordynarii i ziemi pod ziemniaki, wynosi zasadniczo 3,5 hektarów ziemi ornej klasy IV oraz w razie niewydawania przez pracodawcę utrzymania dla krów na dworskiej oborze pastwisko i 1/2 hektara łąki gruntowej lub 1 hektar łąki leśnej. O ile deputat gruntowy nie odpowiada IV klasie, ma zastosowanie wzrost lub zmniejszenie ilości ziemi ornej w następujący sposób: I klasy 2,25 hektara, II klasy 2,60 hektara, III klasy 3 hektary i V klasy 4 hektary.

Jeśli pracownik umówił się, że deputat otrzymać będzie w ziarnie, wynosi on 15 kwintali zboża w stosunku rocznym, w czym: 3 kwintale pszenicy, 9 kwintali żyta oraz 3 jęczmienia, ponadto 60 kwintali gotowych ziemniaków lub 50 arów ziemi pod ziemniaki, kapusie i ogrodowiznę na polach drenowanych lub niewymagających drenowania, lub 60 arów na polach wymagających drenowania; w majątkach, gdzie nie sięją pszenicy, wydaje się wzamian żyto w stosunku 1 kwintal pszenicy równy 1,30 kwintala żyta.

Minimalne wynagrodzenie gotówkowe pracownika straży leśnej wynosi w stosunku rocznym:

1) w województwie warszawskim — 180 zł,
2) w województwie łódzkim, kieleckim i lubelskim — 160 zł,

3) w województwie białostockim — 140 zł.
Jeżeli pracownik otrzymuje część wynagrodzenia w naturaljach, część zaś w gruncie, rozrachunek winien nastąpić w zależności od klasy gruntu i rodzaju wydawanej ordynarii, przyjmując za podstawę, że 3 hektary ziemi IV klasy równają się 3 kwintalom pszenicy, 9 kwintalom żyta i 3 kwintalom jęczmienia.

Pracodawca daje pracownikowi bezpłatny przemiał w młynie przez siebie wskazanym lub wzamian przemiału może wydać 1,50 kwintala żyta, względnie równowartość gotówkową w wypadku wydawania deputatu w gruncie.

Art. 10.

Niezależnie od wynagrodzenia, przewidzianego w artykułach poprzednich orzeczenia niniejszego, pracownik straży leśnej otrzyma:

a) na pięć lat — w miesiącu październiku płaszcz lub kożuch krótki,

b) na dwa lata — w miesiącu październiku mundur zimowy i także spodnie, i

c) na jeden rok — w miesiącu kwietniu mundur letni, spodnie oraz buty i czapkę lub kapelusze.
U w a g a: Wymienione przedmioty umundurowania po czasie, na który zostały wydane, przechodzą na własność pracownika. Przedmioty, które w myśl powyższego nie przeszły na własność pracownika, w razie opuszczenia lub utraty posiadania podlegają zwrotowi.

Art. 11.

Pracownik straży leśnej otrzyma w stosunku rocznym drzewa opałowego w szczapach lub krągłakach 24 m przestrzenne miękkiego lub 18 m przestrzennych twardego.

Opał, o ile pracownik nie posiada konia, winien być dostarczony do miejsca zamieszkania pracownika.

Opał wydaje się co najmniej na miesiąc zgóry.

Art. 12.

Pracownik straży leśnej ma prawo na dworskiej oborze trzymać dwie krowy z przychowkiem do 6 tygodni.

O ile pracownik ma możliwość utrzymania krów w odpowiednich zabudowaniach przy gajówce, wówczas przysługuje mu prawo trzymania 3 krów własnych z przychówkiem do 6 tygodni oraz w dowolnej ilości trzody w chlewach w granicach istniejącego przy mieszkaniu służbowym pomieszczenia.

Art. 13.

Pracownikowi, wzywaniem do sądu w charakterze świadka w sprawach pracodawcy lub delegowanemu w interesach tegoż pracodawcy, wypłacane będzie stawne: za całą dobę 3,00 zł, za pół doby 1,50 zł.

IV. Mieszkanie.

Art. 14.

Mieszkanie pracownika straży leśnej składać się musi conajmniej z jednej izby z podłogą drewnianą i kuchni oraz komory.

Izby winny być wytykowane, ze szczelnymi drzwiami i oknami na zawiasach.

W oknach mają być całe szyby; w razie stłuczenia szyby obowiązany jest pracownik wstawić nową w ciągu najdalej dwóch tygodni.

Wapna do bielenia dostarcza pracodawca dwa razy do roku w ogólnej ilości 15 kg na mieszkanie.

Podłogi mają być położone, a piece doproważone do należytego porządku przed 1 listopada.

Mieszkania mają być ze szczelnym dachem; tam, gdzie dachy są popsute, muszą być naprawione w ciągu miesięcy letnich.

W majątkach, gdzie zacieka woda do piwnicy i mieszkań pracowników, winny być poczynione zabezpieczenia w ciągu lata od wody napływowej.

Pracodawcy i pracownicy winni dbać, aby otoczenie mieszkań było higieniczne. Obowiązuje wybrukowanie dostępu do studzien, oraz zastąpienie zgniłych cembrzyn nowymi, lub też zapewnienie pracownikom w inny sposób zdrowej i czystszej wody do picia.

Zbiorniki na nawóz nie mogą znajdować się w bliższej odległości, aniżeli 20 metrów od mieszkań służbowych. W pobliżu mieszkań znajdują się mają zasłonięte ustępy.

Pracodawcy winni dążyć do zakładania przy gajówkach ogródków owocowych, w szczególności przez dostarczanie drzewek i t. p.

Art. 15.

Pracownicy obowiązani są utrzymywać mieszkania w należyłym porządku; trzymanie inwentarza w mieszkaniu, chociażby najkrótszy czas, jest stanowczo wzbronione.

Bez zgody pracodawcy nie wolno przyjmować sublokatorów.

Przy wprowadzeniu się pracownik melduje pracodawcy skład swej rodziny.

Art. 16.

Drobny remont mieszkania (gajówki) i budynków gospodarczych, nie wymagający sił fachowych, skutecznie pracownik straży leśnej materiajami, dostarczonymi przez pracodawcę.

Art. 17.

Pracownicy straży leśnej, prowadzący gospodarstwo na przydzielonych im deputatach, gruntowym i łąkowym, muszą posiadać odpowiednich rozmiarów budynki gospodarcze na pomieszczenie zbiorów, dobytku i narzędzi.

Art. 18.

W nowobudujących się mieszkaniach dla straży leśnej winny być obowiązkowo uwzględniane conajmniej dwie izby mieszkalne, kuchnia, komora i sieni.

Art. 19.

Pracownicy zajmujący mieszkania własne otrzymują odszkodowanie za nieotrzymanie mieszkania od pracodawcy w wysokości 60 zł rocznie.

V. Urlopy.

Art. 20.

Pracownik straży leśnej otrzymuje w ciągu roku 12 dni urlopu w dni niesłużbowe, bez potrącenia świadczeń.

Wybór dni urlopu odbywa się w porozumieniu z pracodawcą, względnie prełożonym, z wyjątkiem wyjazdów, spowodowanych pisemnym wezwaniem związków zawodowych, w tych bowiem wypadkach pracodawca winien jest zgodzić się na zaproponowany dzień urlopu, nie więcej jednak, jak dla 2 pracowników z nadleśnictwa.

Pracownik na czas uzyskanego w myśl powyższego urlopu winien na żądanie pracodawcy lub prełożonego dać pewnego zastępcę, którego opłaca pracodawca w wysokości 2—4 zł dziennie według cen miejscowych.

VI. Ubezpieczenie i nauka dzieci.

Art. 21.

Pracownicy straży leśnej oraz członkowie ich rodzin korzystają z pomocy leczniczej na zasadach, wymienionych w rozporządzeniu Ministra Opieki Społecznej z dnia 24 października 1933 r., wydanego w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych o pomocy leczniczej dla pracowników rolnych (Dz. U. R. P. Nr. 87, poz. 673).

Art. 22.

Pracodawcom nie wolno przy końcu roku służbowego zwolnić pracownika straży leśnej li tylko z tytułu jego starości; może go jednak skutkiem starczej niezdolności do pracy przenieść do czasu ustawowego rozwiązania tej sprawy na emeryturę, która winna zapewnić emerytowanemu mieszkanie i połowę świadczeń gajowego, wyłączając świadczenia, wymienione w art. 10 niniejszego orzeczenia. Przepis ten dotyczy pracowników, którzy przepracowali na dobro pracodawcy lub danego gospodarstwa leśnego 25 lat.

Art. 23.

Na wypadek śmierci pracownika pozostała po nim rodzina otrzymuje na koszty pogrzebu 30 zł i trumnę, zrobioną na miejscu, lub w razie odmowy przyjęcia trumny — równoważnik w gotówce, oraz pozostawia się, względnie wydaje się umundurowanie, przewidziane w art. 10 p. c.

Art. 24.

Na wypadek śmierci żony pracownika otrzyma on na koszty pogrzebu 25 zł, na wypadek śmierci dziecka 15 zł.

We wszystkich wypadkach powyższych otrzyma on również trumnę, zrobioną na miejscu, lub w razie odmowy przyjęcia trumny równoważnik w gotówce.

Art. 25.

Do czasu wprowadzenia ubezpieczeń pogrzebowych na wypadek śmierci pracownika straży leśnej żona lub dzieci zmarłego mają otrzymać przez pół roku połowę świadczeń w naturze i w gotówce, przewidzianych dla pracownika straży leśnej w niniejszej umowie.

W razie niedawania przez pracodawcę powyższych świadczeń w naturze w całości lub częściowo, pracodawca winien wydać jednorazowo lub w dwu ratach kwartalnych ekwiwalent gotówkowy według cen miejscowych:

- za ordynarję równoważnik 400 kg żyta,
- za utrzymanie krów równoważnik 375 kg żyta,
- za kartofle równoważnik 450 kg żyta,
- za mieszkanie równoważnik 225 kg żyta,
- za opał równoważnik 150 kg żyta.

W tym wypadku rodzina zmarłego pracownika ma prawo mieszkać w gajówce przez czas jednego miesiąca od dnia śmierci pracownika.

Art. 26.

Pracodawcy opłacają początkową naukę dzieci pracowników straży leśnej tam, gdzie wymaga to osobnych opłat lub dopłat.

VII. Regulowanie zbiorów i zasiewów pomiędzy rodziną zmarłego pracownika a jego zastępcą.

Art. 27.

Nowy pracownik straży leśnej, obejmujący posesję po zmarłym, bądź ustępującym w ciągu roku, winien ułożyć się polubownie z rodziną zmarłego co do wszelkich sprzętów i zasiewów. Jeżeli do zgody nie dojdą, pracodawca reguluje tę sprawę w sposób następujący:

o ile śmierć gajowego nastąpiła w czasie między 1.X. a 31.XII., rodzina zmarłego gajowego otrzymuje po 4 kwintale żyta z hektara lub równoważnik w gotówce;

o ile śmierć nastąpiła w czasie między 1.I. a 1.IV. — po 6 kwintali żyta z hektara lub równoważnik w gotówce;

o ile śmierć nastąpiła w czasie między 1.IV. a 1.VII. — po 9 kwintali żyta z hektara lub równoważnik w gotówce;

o ile zaś śmierć nastąpiła między 1.VII. a 1.X. — zbiory całkowicie należą do rodziny zmarłego.

Wydane przez pracodawcę z tego tytułu świadczenia rodzinie zmarłego gajowego w całości potrąca się z rocznego uposażenia nowego gajowego, o ile nowy gajowy dokona sprzętów.

Działo się w Warszawie, dnia 25 września 1933 r.

Przewodniczący:

Przedstawiciel Ministerstwa Opieki Społecznej:
(—) *W. Prenier*.

Przedstawiciel Ministerstwa Sprawiedliwości:
(—) *C. Muraszko*.

Przedstawiciel Ministerstwa Rolnictwa i Reform Rolnych:
(—) *Czesław Kozłowski*.